

8. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кутова_шліфувальна_машина

9. Таранець С.В. (2009). Липовани. *Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка». 790 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Lipovani>*

10. Наулко В.І., Зіневич Н.О. (2013). Цигани в Україні. *Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка». 688 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Tsyhany>*

ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ ГІДРОНІМІВ БЕССАРАБСЬКОГО РЕГІОНУ

Галина Олейнікова

кандидат філологічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

oleynikovaalina69@gmail.com

Історія південного краю України знаменита своїм багатством, колоритом і культурною спадщиною. Простір між Чорним морем і річками Дунай, Прут та Дністер прийнято називати півднем України або південною, сонячною Бессарабією, Придунав'ям, Буджаком. Це територія з неоднорідною історією, де навіть топоніми відображають всі непрості історичні процеси, які відбувалися в цьому регіоні. Адже колись вони були втіленням особливостей побуту, вірувань або військових подій, що відбувалися на цій території.

Упродовж усієї історії краю відбувалися інтенсивні зміни в демографічному, соціальному й етнічному складі населення, обумовлені політичними та економічними факторами, що визначили чисельність поліетнічного складу населення південного регіону України.

З давніх часів південь України створювався як поліетнічна територія, на якій оселялися греки, молдавани, серби, німці, болгары, кримські татари, євреї, росіяни та українці. Тільки в

Одеській області зараз проживають представники понад 133 національностей. Це росіяни, болгари, молдавани, гагаузи, євреї, білоруси, роми, поляки, німці, грузини, азербайджанці, греки, корейці, чехи, осетини, індуси, в'єтнамці, афганці та італійці.

Сьогодні Бессарабія – це справжня культурна загадка, зі своєю національною строкатістю, етнічним багатством і колоритною мовою. Територія даного регіону являє собою реально існуючу знакову систему, використовувану в межах локально обмеженого простору зі своєю географічною, історичною та етнокультурною специфікою поширення.

Як зазначає В.М. Топоров, простір соціоприродного середовища не є порожнім обсягом, що передує речам, навпаки, простір конструюється речами, організовується речами [1, с. 227–284]. Тільки тоді в ньому з'являються топоси – своєрідні певні «лакуни», з яких складається вся просторова сітка регіону.

Від грецького слова *topos* – це «місце», локація. Можна з упевненістю сказати, що неможливо собі уявити сучасний світ без географічних імен. Кожен топонім несе в собі певну, необхідну для навколишнього світу, інформацію: географічну, лінгвістичну, історичну. Дані лексичні одиниці, насамперед, містять великий обсяг інформації про розселення та міграцію древніх етносів, особливості побуту і взаємини народів, культурне та духовне життя, світосприйняття наших предків, що, зі свого боку, передається з покоління в покоління.

Останнє безпосередньо доводить и підкреслює їх роль в описі специфіки локальної культури поліетнічних регіонів України, а саме південної Бессарабії. Як зазначає Г.Б. Райбедюк, «Буджак багатий фольклорними та літературними традиціями, зумовленими органічним синтезом уснопоетичного і художнього начала етносів, які проживають на його території, що плідно освоюється і творчо осмислюється тутешніми художниками слова здавна і донині. Синтетичні полікультурні образні структури, а також їх інокультурні нашарування, специфіка мови, іманентні атрибути ідентичності кожного етносу знайшли своє відображення в загальнолітературній панорамі краю – і минулого, і сьогодення» [2, с. 229].

У художньому просторовому полі Бессарабії присутня велика різноманітність художніх стилів. Всі вони об'єднуються рядом загальних типологічних, естетичних ознак. Вся ця множинність сфокусована на особливій авторській картині світу, де письменники усього світу, не тільки художники і поети бессарабського регіону, оспівують красу рідного краю, підкреслюють ту неповторну, унікальну природу і багатство краю. Тут можна згадати імена місцевих авторів Бессарабії, таких як Л. Олійник, Є. Андрєєва, Е. Томші, М. Баженова, І. Дерменжі, Л. Ковальова та інші.

Однак, як зазначає Г.О. Олейнікова, безмежний простір південного регіону, велич безмежного блакитного Дунаю також відбивається на сторінках творів багатьох європейських письменників і композиторів. Серед них хочеться відзначити знаменитий роман Жуля Верна «Прекрасний жовтий Дунай», оповідання австрійського письменника Франца Кайна «Дунай тече мимо», оповідання англійського письменника Елджернона Блеквуда «Верби», відомий і захоплюючий роман австрійського письменника Габріеля Прашля-Біхлера «Сісі» і, звичайно ж, знаменитий вальс Й. Штрауса «На прекрасному блакитному Дунаї» [3, с. 182-183].

При вивченні топосу значну увагу дослідники приділяють гідронімам. Гідронімі – конкретні адреси географічних об'єктів (річок, озер, морів, струмків). Як і географічні назви, гідронімі є своєрідною мовою географії. У гідронімії відображаються природні реалії, особливості освоєння території, світосприйняття і світогляд людей, етнокультурні й етномовні контакти та ідеологія.

Гідронімія – це сукупність назв водних об'єктів, а гідроніміка – галузь ономастики (науки про власні імена), що вивчає гідроніми. Об'єктом вивчення для гідроніміки можуть бути гідроніми в цілому як специфічний вид власних імен, гідроніми певної території (регіональна гідроніміка) та окремо водні назви [4, с. 49].

Підвищений інтерес до вивчення гідронімів обумовлений тим, що, по-перше, з найдавніших часів річки грали найважливішу роль у культурному й господарському житті

народів: люди завжди селилися по берегах великих і малих річок, що були джерелом води та їжі, торговими і транспортними артеріями. Крім того, для древніх поселень вони виконували оборонну функцію, будучи природною перешкодою для ворогів. По-друге, гідроніми найменш схильні до змін у часі, що в ряді випадків дозволяє виявити сліди існування на певній території давно зниклих мов та виявити важливі епізоди з історії стародавніх взаємин мов і етносів. Як об Кінг зазначив, що «існує зв'язок між фізичними якостями річки та лінгвістичними якостями її назви, опису» [5, с. 14].

Вивчення гідронімів у художній літературі, на наш погляд, має додаткову лінгвістичну цінність і переслідує кілька цілей: з одного боку, використання автором твору певного гідроніма дозволяє читачам орієнтуватися та визначати місце розташування предметів і навіть подій. З іншого боку, за допомогою зашифрованих лінгвістичних послань зображення гідронімів читачеві легше збагнути культурний та історичний зміст раніше існуючих об'єктів людського світу, більш реалістично уявити авторську інтенцію передачі подій, що відбуваються. Завдяки гідронімам автор твору допомагає своєму читачеві дізнатися про минуле і зрозуміти сьогодення шляхом пошуку зв'язків між зображеними умовами місцевості та відбиттям їх у географічних назвах.

На наш погляд, художнє зображення топонімів, сконцентрованих у творі, це, перш за все, авторська позиція, авторська інтенція побудувати той вигаданий світ художньої дійсності, який у подальшому захоплює читача своєю незвичайністю і неординарністю. Шляхом зображення об'єктів художнього світу виражається авторська картина світу. Можна говорити про маніфестацію в художньому тексті картини світу реальної людини, самого автора, картини світу вигаданих персонажів, які живуть у вигаданому референтному світі, з обов'язковою присутністю реальних топонімичних, гідронімичних одиниць, тобто про аналіз використання гідроніма як про спосіб пізнання індивідуальної картини автора твору.

З вищесказаного очевидним стає той факт, що представленість і використання гідронімів південної Бессарабії

яскраво демонструє картину багатства краси, унікальності та неповторності даного регіону і може послужити подальшим етапом в науковому дослідженні представленості даних лексичних одиниць у творах художньої прози.

Бібліографія:

1. Топоров В. Н. (1983). Пространство и текст. Текст. Семантика и структура. Москва. URL: http://ec-dejavu.ru/p/Publ_Toporov_Space.html

2. Райбедюк Г. Б. (2019). Топос Буджака в поэзии Украинского Придунавья. *Journal of Danubian Studies and research*. URL: <http://dj.univ-danubius.ro/index.php/JDSR/article/view/479/824>

3. Oleinikova G. (2019). Linguostylistic Peculiarities of the Danube River Description in Fiction. *Journal of Danubian Studies and research*. URL: <http://journals.univ-anubius.ro/index.php/research/article/view/6026/5048>

4. Кузнецов С. А. (1998). Большой толковый словарь русского языка. 1-е изд-е. СПб. : Норинт. URL: <http://endic.ru/kuzhecov/Alljuzija-58323.html>

5. King J. (2008). Analytical Tools for Toponymy: Their Application to Scottish Hydronymy. University of Edinburgh. URL: <https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/>

**ГІДРОНІМ ДУНАЙ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ
(на матеріалі німецького та австрійського фольклору)**

Людмила Лузанова

викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

luzanofhome@ukr.net

Останнім часом в сучасній лінгвістиці спостерігається тенденція вивчення мови як продуктивної інтерпретації людської культури. Це можна пояснити тим, що мова є відображенням національного мислення, досвіду і знання багатьох поколінь, своєрідною картиною світу кожного народу. Мовна картина світу